

### **Кісліцина І.О.**

*доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури  
Національного університету «Одеська юридична академія»,  
кандидат юридичних наук*

## **ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА У НІМЕЧЧИНІ**

Для реформування інституту адвокатури в Україні відповідно до міжнародних стандартів необхідним є вивчення досвіду провідних європейських країн. Важливою гарантією дотримання адвокатами встановлених норм і правил поведінки як під час здійснення професійної діяльності, так і у приватному житті, є можливість притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності у випадку вчинення ним дисциплінарного проступку. Актуальним є дослідження дисциплінарної відповідальності адвокатів у країнах Європи, зокрема, Німеччини та Австрії.

Питання притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності у Німеччині врегульовано Федеральним положенням про адвокатуру, який прийнятий Бундестагом. В цьому нормативному акті детально прописані основні обов'язки адвокатів: збереження адвокатської таємниці, заборона представництва інтересів клієнтів, що є протилежними, відповідальне поводження з грошовими коштами третіх осіб, обов'язок підвищувати кваліфікацію та інші [1]. Крім того, професійні обов'язки адвокатів визначені також в Професійному положенні про адвокатів та Положення про спеціалізацію в адвокатурі, які прийняті статутним зборами. Серед таких обов'язків є наступні: знайомитися з матеріалами справи, носити відповідний одяг, укладати угоди. Цікаво, що однією з основних вимог до адвоката у Німеччині є гідна поведінка під час виконання ним своїх професійних обов'язків і поза професійної діяльності, подібні норми містять і Правила адвокатської етики в Україні. Слід відмітити суворість дисциплінарних стягнень для адвокатів у Німеччині – зокрема, адвокат, що допускає, будучи в мантиї, різкі політичні висловлювання, може бути позбавлений ліцензії. Порушенням професійної етики буде визнано негідну поведінку в громадському місці, якщо адвокат при цьому привселюдно оголошує про свій статус.

У Німеччині адвокати за непрофесійну поведінку можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності, а розглядом питань порушення професійної етики займаються так звані адвокатські суди (Anwaltsgerichte) [1]. Адвокатські суди складаються з голови суду і декількох членів, які призначаються Управлінням юстиції федеральної землі (Landesjustizverwaltung) терміном на 5 років [1]. Члени суду призначаються після узгодження з регіональною адвокатською палатою.

Робота в адвокатському суді – громадська, тобто члени суду не отримують винагороду, але мають, проте, всі повноваження «звичайного» судді. Розгляд справ в адвокатських судах проходить колегіально: головуєчий з двома членами суду. Слід відмітити, що всі адвокати, які допущені до роботи в певному окрузі, утворюють адвокатську палату.

Аналізуючи підстави дисциплінарної відповідальності адвоката у Німеччині слід відмітити, що до накладення дисциплінарної відповідальності може привести негативна оцінка діяльності колеги. Покарання може наступити і за виконання професійних зобов'язань в неповному обсязі. Крім того, адвокати Німеччини, як і в Україні, мають певні правила щодо рекламування своєї діяльності, і за порушення встановлених правил також може бути накладене дисциплінарне стягнення. Підставами дисциплінарної відповідальності адвоката у Німеччині є такі дії: порушення і використання чужих таємниць; перешкоджання покаранню; взаємовиключне правове представництво, коли адвокат представляє в суді інтереси спочатку однієї, а потім іншої сторони спору, або якщо консультує одночасно дві сторони; зловживання довірою – наприклад, нецільове використання коштів клієнта, тощо [1].

Цікаво, що серйозним порушенням може бути визнано стягування завищеної плати адвокатом. В Німеччині є закон про оплату послуг адвоката по представництву в суді, де встановлені і конкретизовані тарифи. Вартість інших послуг адвоката прописується в договорі. Питання про те, наскільки ціна була завищена, визначає суд. При цьому кримінальне покарання застосовується лише в екстрених випадках.

Дисциплінарні стягнення, що можуть бути застосовані до адвоката у Німеччині, включають в себе попередження, догану, штраф (максимум 25 тис. євро), обмеження на певний термін (від 1 до 5 років) права адвоката представляти інтереси в певній галузі – ці заходи дисциплінарного впливу мають накладати суди. Найбільш суворим стягненням є позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю, тільки адвокатська палата має право накладати таке стягнення за серйозне правопорушення [1].

Розглянувши досвід Німеччини у питанні дисциплінарної відповідальності адвоката, можна зробити висновок, що питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності у цій країні здебільшого приймають адвокатські суди, а найбільш суворе стягнення у вигляді позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю приймає палата адвокатів, що діє в окрузі, в якому працює цей адвокат. Порівнюючи дисциплінарні стягнення, що можуть бути накладені на адвоката в Україні та Німеччині, слід відмітити, що у Німеччині доволі часто застосовуються стягнення у вигляді догани та штрафу. Вбачається доцільним врахувати досвід Німеччини та розширити перелік дисциплінарних стягнень, що можуть бути накладені на українських адвокатів, додавши до цього переліку

штраф. Покарання у вигляді штрафу для адвокатів України буде виконувати одразу декілька функцій – каральну, превентивну та компенсаційну. Крім того, кошти, виплачені адвокатами у вигляді штрафу, доцільно направити на забезпечення функціонування регіональних органів адвокатського самоврядування.

### ***Список використаної літератури:***

1. Федеральне Положення про адвокатуру ФРН від 01.08.1959 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/bundesrechtsanwaltsordnung-ukr.pdf>

***Байдак В.А.***

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ**

Наразі Україна знаходиться на етапі формування нового, самостійного та дієздатного органу, який покликано захищати права і свободи людини. Адвокатура, як незалежна громадська інституція, також виконує роль гаранта в дотриманні суб'єктивних прав громадян. Проблеми організації і діяльності інституту адвокатури, зокрема, у сфері відповідальності адвоката перед клієнтом набувають неабиякої актуальності та важливості в контексті відповідності (на основі гармонізації) законодавства України нормам і стандартам Європейського Союзу [1, с. 232].

Надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки. Адвокат має діяти не тільки в інтересах тих осіб, яких він захищає, а й в інтересах права в цілому. У цьому аспекті необхідно звернутися до Загального кодексу правил для адвокатів Європейського Співтовариства, в якому зазначено, що на адвоката покладено цілий комплекс зобов'язань як юридичного, так і морального характеру, які часто вступають у взаємну суперечність. Загальний кодекс правил для адвокатів Європейського Співтовариства був взірцем для розробок професійних кодексів поведінки багатьох країн, в тому числі й для України, тому у нас зараз діють Правила адвокатської етики, затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 року з подальшими змінами.

Стаття 55 Конституції України закріпила право кожної особи на правовий захист, а ст. 59, у свою чергу, закріплює право на правову допомогу,